

Natura 2000 område nr. 52 Salten Å, Salten Langsø, Mossø og søer syd for Salten Langsø og dele af Gudenåen

Områdebeskrivelse

Natura 2000-området er en del af det midtjyske søhøjland og rummer noget af Danmarks smukkeste og mest varierede natur. Mossø - Salten Langsø dalstrøget hører til landets mest imponerende og illustrative istidslandskaber med Gudenådalen krydsende vinkelret i nord-sydgående retning.

Mossø er Jyllands største sø omgivet af et kuperet landskab med marker, enge og skove. Saltendalen med Salten Ådal og Salten Langsø er en sidegren til Gudenåen og er blandt landets mest uforstyrrede naturområder. Området nord og syd for Salten Langsø er fortrinsvis dækket af skov, men indeholder også mindre arealer med hede, eng og mose samt en række værdifulde småsøer.

Det samlede areal er på ca. 4.470 ha.

Vigtigste naturværdier

Fem store søer dækker alene knap halvdelen af områdets samlede areal, og omkring Salten Langsø ligger en perlerække af kalk- og næringsfattige småsøer med fin naturtilstand. Fattigkær af typen hængesæk er også velrepræsenteret, og her er den meget sjældne plante blomstersiv for nylig genfundet.

Skove og plantager udgør en vigtig del af området dækkende knap 1/3 af arealet. De fugtige skovnaturtyper er arealmæssigt mest betydende, bl.a. ligger der store sammenhængende partier med skovbevoksede tørvemoser sydvest for Salten Langsø. Derudover er der forekomst af bøgeskov på morbund, egekrat og elle- og askesump langs søer og vandløb.

Kombinationen af store søer og skove gør området til et af Danmarks bedste rovfugleterræner. Både havørn og fiskeørn ses regelmæssigt ved Salten Langsø og Mossø, og havørn har etableret sig som ynglefugl her siden 2008.

En af områdets karakterfugle er isfugl, der yngler i stejle vandløbsskrænter ved Salten Langsø og Mossø, hvor arten har sit danske kerneområde. Sortspætte yngler i de højstammede skove med islæt af nåleskov. Stor skallesluger findes i vinterperioden i et internationalt betydende antal.

Odderen nyder godt af de mange uforstyrrede krat og moser og er registreret langs alle større vandløb og de fleste søer. Bæklampret klarer sig relativt godt på grund af reduceret vandløbsvedligeholdelse og relativt rene vandløb.

Trusler mod områdets naturværdier

Der er foretaget en tilstandsvurdering for de fleste af områdets naturtyper, og truslerne mod udpegningsgrundlaget er registreret. De væsentligste er nævnt her:

Mange af de naturtyper, som området er udpeget for at beskytte, vurderes at være påvirket af luftbåren kvælstofbelastning (eutrofiering), især de næringsfattige naturtyper som hængesæk, heder, sure overdrev, kildevæld og skove. I flere af områdets søer er der fosforbelastning fra spildevand og dyrkede arealer. Dette resulterer i voldsom vækst af planktonalger, som giver uklart vand og dermed bortskygning af undervandsvegetationen. Mange steder er der problemer som følge af tilgroning pga. manglende afgræsning. I stilkege-krattene vil spredning af skyggetålende træarter som bøg med tiden ændre egekrattet til en bøgedomineret skovtype, hvis udviklingen ikke standses ved en aktiv indsats. Invasive arter og problemarter er et stort problem på heder og overdrev. Forsuring er en trussel mod de næringsfattige søer. Forstyrrelse fra sejlads o.lign. er en trussel mod arter som odde, fiskeørn, havørn, stor hornugle, sortspætte og damflagermus.

Målsætning og indsats

Den overordnede målsætning for området er, at områdets skove, lysåbne natur og mange søer og vandløb skal udgøre et stort, sammenhængende naturområde med vægt på ekstensiv udnyttelse og retablering af de hydrologiske og naturmæssige sammenhænge mellem våde og tørre naturtyper. Søer og vandløb, herunder de to store vandløb Gudenåen og Salten Å, skal opnå gunstig naturtilstand. Områdets truede naturtyper og arter prioriteres højt. Det gælder de våde og tørre heder, sure overdrev, tidvis våd eng, rigkær og levesteder for lys skivevandkalv, stor vandsalamander samt den nationale ansvarsart damflagermus, som alle skal sikres en god-høj naturtilstand. Specielt sikres områdets lobeliesøer gennem vandplanlægningen fortsat høj naturtilstand. De store arealer med skovnaturtyper sikres gunstig tilstand med særlig fokus på skovbevokset tørvemose grundet den store udbredelse i området og på levesteder for de skovlevende fuglearter. Arealet af ovennævnte naturtyper og levesteder skal øges, og der skal så vidt muligt skabes sammenhæng mellem forekomsterne.

Indsatsen vil helt overvejende dreje sig om at sikre og/eller genindføre lysåbne forhold ved rydning af opvækst og ved drift (græsning) af naturtyperne samt ved at gennemføre en indsats over for invasive plantearter og problemarter. For mange vandafhængige naturtyper vil det desuden være afgørende at sikre en forbedret hydrologi, ligesom der skal sikres gode yngle/leve/overlevingssteder for f.eks. lys skivevandkalv, stor vandsalamander, odde, damflagermus og fuglene. Skovnaturtyper sikres ved indgåelse af aftaler. Der foretages en sammenkædning af forekomsterne af surt overdrev, tidvis våd eng og rigkær, hvor det naturmæssigt er muligt.

Oversigt over de væsentligste virkemidler til gennemførelse af denne plan:

Indsats	Stort omfang	Mindre omfang	Undersøges nærmere	Ikke relevant
Rydning, fjernelse af uønsket opvækst Herunder bekæmpelse af invasive arter	X			
Forbedring af hydrologi	X			

Fx ved at standse dræning, genoprette vandløb, fjerne diger				
Ekstensiv drift				
Fx indførsel eller opretholdelse af græsning, høslet mm.	X			
Sikring af arealer				
Sikring af natur der ikke pt. er beskyttet (fx stenrev og skovnatur)	X			
Reducere forstyrrelser	X			
Forbedring/sikring af levesteder				
Fx ved etablering af vandhuller, sikring af redetræer eller større fouragerings- eller yngleområder	X			
Sammenkædning af naturarealer				
Fx ved udlæg af naturarealer til samdrift af mindre og adskilte naturområder.	X			